

OUDER WESTLAND

In deze rubriek wordt teruggeblikt op een historische periode of gebeurtenis in Westland.

Leonard Roggeveen was een bijzonder mens, een duizendpoot. De onderwijzer, kinderboekenschrijver, acteur, poppenkastspeler, radiomaker en columnist organiseerde ook spirituele seances. Precies 100 jaar geleden vertrok hij uit 's-Gravenzande.

▲ Jan Buskes toont in het oude schoenmakershuisje de pen van Leonard Roggeveen. De schrijver woonde in 1916 in het uit 1639 daterende, oudste gebouw van 's-Gravenzande. FOTO THIERRY SCHUT

▲ Leonard Roggeveen met zelfgemaakte poppen uit zijn poppenkast. FOTO GENOOTSCHAP OUD WESTLAND

Een culturele wervelwind

Rien van den Anker

Archivaris Jan Buskes van het Historisch Archief Westland leerde hem pas goed kennen toen ene Bram Vingerling hem mailde met de vraag of hij Bram Vingerling, de hoofdpersoon uit het eerste boek van Roggeveen, kende. Dat prikkelde Buskes; het werd een hobby, of liever een passie, dag en nacht. „Als ik 's avonds naar mijn werkkamer ga, noemen ze dat bij mij thuis: hij gaat eventjes roggeveen.”

Buskes, op veilige afstand in een door corona vrijwel desolaat archief, begint verontschuldigend: „Zoiets werkt als een olievlek. Net als een verzamelaar wil je steeds meer te weten komen, ook dat ene dingetje wat je nog niet weet.” Ongevraagd, bijna eerbiedig, toont hij een liniaal en een pen; echte 'relikwieën' van Leonard.

Wat hem extra fascineerde, was dat Roggeveen in zijn jonge jaren in 's-Gravenzande woonde, van 1916 tot 1921. Precies 100 jaar geleden vertrok hij naar Leiden, waar korte tijd later zijn succesvolle loopbaan als kinderboekenschrijver begon. Dat schrijven deed hij naast zijn dagelijkse werk als (hoofd)onderwijzer in Den Haag. „Weet je, duizenden Nederlanders zijn groot geworden met zijn kinderboeken. Ikzelf nog niet eens, ik was er net te jong voor.”

De Schagense slagerszoon Roggeveen kwam op zijn 18de als onderwijzer naar 's-Gravenzande. Waarom precies is onbekend. In het begin wandelde en fietste hij tussen de

school in Heenweg en zijn huis op de zolder van 's-Gravenzands oudste huisje aan het Wilhelminaplein. Daar woonde hij boven het schildersbedrijf van Jo van Baarzel. Na enkele jaren werd hij ondanks zijn jeugdige leeftijd bovenmeester van de openbare lagere school aan datzelfde plein, waar nu eethuizen als De Buren en De Witte te vinden zijn.

Rooie rakker

Roggeveen was een doener. Hij maakte en illustreerde prachtige schriftjes. Schreef ook frequent kinderverhalen voor de *Westlandsche Courant* nadat hij de uitgever had overtuigd dat er niks voor kinderen in zijn krant stond. „Hij was een echte rooie rakker, dat spreekt mij wel aan”, vertelt Buskes, „en ook nog eens een groot voorvechter van openbaar onderwijs.”

Bijzonder, omdat toentertijd 90 procent van de 's-Gravenzanders streng gereformeerd was. Het was bovendien de tijd van de schoolstrijd waarin na decennia van politieke discussies de confessionelen uiteindelijk hun eigen onderwijs kregen. Met den Bijbel, van 'openbaar' gruwden ze.

Maar dat verhinderde Roggeveen niet eigenzinnig te blijven opvallen in dat puur christelijke milieu. Zo richtte hij met collega Thierry een toneelvereniging op; de eerste in het Breeje Durp. Waarbij zijn schilderende huisbaas de decors maakte en diens broer in zijn sigarenwinkelje de kaartjes verkocht. De uitvoeringen waren in de Spaansche Vloot. Roggeveen speelde soms zes verschillende rollen. Later klaagde hij er wel over dat de stukken 'nogal plat' waren, liever speelde hij Shakespeare. Daarnaast maakte hij populaire poppen-

“Weet je, duizenden Nederlanders zijn groot geworden met zijn kinderboeken”

– Jan Buskes (archivaris)

kastvoorstellingen, waarvoor hij de poppen en de teksten zelf maakte.

Om het allemaal nog complexer te maken, hield hij spirituele seances waarbij hij mensen onder hypnose bracht, soms geesten opriep, tot grote afkeer van orthodox 's-Gravenzande. De christelijke krant *De Westlander* sprak over 'krachten uit de ondergrond', terwijl de neutrale concurrent een bezoek een aanrader noemde. Met enig understatement concludeert Buskes: „Hij ging als een culturele wervelwind tekeer, maar nergens is te vinden dat inwoners of ouders daar een punt van maakten, althans dat is nergens op schrift verschenen. Ook niet dat hij om die reden ontslag heeft gekregen.”

Bekrompen

Tijd voor liefde was er in die drukke jaren niet. Pas na zijn vertrek leerde hij Anna Ploeger kennen met wie hij trouwde en die tot zijn dood bij hem bleef. In 1921 vertrekt Roggeveen naar Leiden, mogelijk genoeg hebbend van die bekrompen dorpse wereld en de hem niet echt vriendelijke Westlandse omgeving, maar het kan ook gewoon ambitie zijn geweest.

Leonard Roggeveen bleef maar twee jaar in de Sleutelstad – kon daar toch één keer zijn geliefde Shakespeare spelen – en ging toen naar Den Haag. Daar werd hij in 1941 schoolhoofd en dat bleef Roggeveen tot hij in 1952 vanwege hartklachten werd afgekeurd en vervroegd met pensioen ging. Hij ging wel door met boeken schrijven, tot zijn dood in 1959, op 61-jarige leeftijd.

BRAM VINGERLING

Het lievelingsboek van Harry Mulisch

Hoewel hij al veel (kranten)verhalen had geschreven, verscheen Roggeveens eerste kinderboek *De ongelofelijke avonturen van Bram Vingerling* pas in 1927. Na de bestseller volgden er nog zo'n 140, merendeels, kinderboeken

met eigen illustraties. De bekendste waren de series over Daantje en (voor de kleintjes) kabouter Okki Pepernoot. Generaties zijn er uit voorgelezen. Alleen *Een stelletje koppen* speelt zich af in Westland; daarin worden Villa Ouwendijk en het

Heilige Geesthofje genoemd. Roggeveen-specialist Jan Buskes – hij heeft zo'n tachtig verschillende boekjes – vergelijkt hem met hedendaagse kinderboekenschrijvers als Paul Biegel en Guus Kuijer. „Alleen, als je de boeken nu leest dan

zijn Roggeveens woorden wel erg betuttelend, 'Wees braaf' en 'Doe zoals het hoort' klinken er geregeld in door. Maar het blijft een compliment dat Harry Mulisch Bram Vingerlings avonturen zijn lievelingsboek noemde.”